

Förord

Under innevarande år har Nordiska föreningen för lexikografi firat tioårsjubileum, och om två år sluts cirkeln för föreningens konferensserie då Norge blir värdland liksom vid den första konferensen 1991. Också LexicoNordica har snart fullbordat sitt första decennium. Det var 1993 som vi fick generalförsamlingens uppdrag att, med stöd av en redaktionskommitté med en representant för vart och ett av de nordiska länderna, starta och ge ut tidskriften. Detta samarbete har hela tiden fungerat utmärkt, liksom relationerna mellan tidskriften och föreningen. Det har dock framkommit önskemål om en tydligare formalisering av dessa relationer. Vid den senaste generalförsamlingen i augusti 2001 togs också ett beslut med innebörden att tidskriften knyts ännu fastare till föreningen, något som vi hälsar med tillfredsställelse.

Årets tema i LexicoNordica liksom vid det förberedande symposiet på Schæffergården är "Ordböcker mellan de nordiska språken". "De nordiska språken" ska förstås i geografisk snarare än filologisk betydelse – alltså i betydelsen 'Språken i Norden'. Dock innefattades inte de språk som först under de senaste åren fått officiell status i något nordiskt land, t.ex. jiddisch och romani (betr. romani-ordböcker, bl.a. romani-finska ordböcker, se Jussila 1997).

Av de nio "klassiska" språken i Norden (om vi tillåter oss att räkna samiska som ett enda språk) blev sex representerade på symposiet. Tyvärr hade ingen representant för färöiska, grönländska och samiska tillfälle att närvara. Vi vill dock fästa uppmärksamheten på Trond Trosteruds utförliga artikel i recensionsdelen om en norsk-samisk ordbok, en artikel som i praktiken fungerar som ett komplement till temadelen. Vi vill vidare hänvisa till Jacobsen (1997) och Langgård (1997) beträffande grönländsk lexikografi samt bl.a. till Hansen (1997) och Jacobsen (1997) beträffande färöisk lexikografi.

Som bekant är språksituationen i Norden ytterst intressant, kanske unik i världen. Här finns fyra mycket närbesläktade, och inbördes begripliga, språk, och ytterligare två språk som är nära besläktade med dessa fyra språk. Vidare finns tre språk av helt annan språkfamilj, varav två är ganska närbesläktade. Det säger sig självt, att t.ex. ett svensk-danskt, ett norsk-isländskt och ett svensk-finskt ordboksprojekt delvis har att lösa helt olikartade problem. Möjligen innebär detta ett problem

beträffande temadelens homogenitet. Å andra sidan kan det vara spännande att få detta spektrum av olikartade problemställningar belyst i ett sammanhang.

Varken i nordiska och internationella sammanhang har det teoretiska intresset för ordböcker mellan närbesläktade språk varit särskilt stort. Det svaga metalexikografiska intresset står i motsättning till det relativt stora antalet ordböcker mellan de nordiska språken. Vi kan här hänvisa till den utförliga lista som för detta nummers temadel redigerats av Rikke Hauge.

Diskussionen på Schæffergården gav en hel del av intresse men visade samtidigt på behovet av ytterligare teoretiska överväganden, som kanske i högre grad borde ta sin utgångspunkt i olika användarbehov. Detta kunde exempelvis leda till klarare motiveringar för att ta med resp. utesluta bestämda upplysningar i ordböcker mellan närbesläktade språk, beroende på om de är avsedda t.ex. för reception eller produktion. Diskussionen i anslutning till Birgitta Lindgrens bidrag gav här vissa utgångspunkter.

Vi vill också gärna påpeka, att recensionsdelen i detta nummer av LexicoNordica i ovanligt hög grad ger tillfälle till jämförelser mellan likartade ordböcker över olika språk i Norden. Se härtill bl.a. Gundersens recension av den svenska och den danska nyordsboken.

Redaktionskommittén för detta nummer av LexicoNordica är något förändrad sedan förra numret. På egen begäran har Dag Gundersen lämnat redaktionskommittén och ersatts av Johan Myking. Samtidigt som vi hälsar Johan Myking välkommen vill vi rikta ett hjärtligt tack till Dag Gundersen för hans insatser för tidskriften. De inskränker sig ingalunda till medlemskapet i redaktionskommittén. Som föreningens förste ordförande spelade Dag Gundersen en avgörande roll vid själva tillkomsten av tidskriften. Hans övriga insatser för norsk och nordisk lexikografi behöver vi inte påminna om här; låt oss bara konstatera att de svårligen kan överskattas.

Förra numret av LexicoNordica drabbades tyvärr av en mindre katastrof i samband med tryckningen. När hela upplagan var levererad och ca 100 exemplar redan var utskickade, upptäcktes det att den sista sidan var blank, vilket innebar att avslutningen av Povl Skårups recension av Dansk-føroysk ordabók fallit bort. I det läget stoppades distributionen och den resterande upplagan skickades tillbaka till tryckeriet, där sista sidan klistrades in. De som redan fått defekta exemplar fick en kopia av sista sidan att klistra in. Till bibliotek och institutioner skickades i förekommande fall ett nytt, felfritt exemplar. Därmed kunde skadan minimeras, om än efter betydande merarbete av Rikke Hauge. Vi

tackar henne hjärtligt för detta och tackar även tryckeriet för att det omedelbart tog på sig ansvaret för det inträffade och mycket snabbt levererade de felfria exemplaren. Vi ber också Povl Skårup om ursäkt och trycker om hans recension i detta nummer av tidskriften; det kan ju inte uteslutas att det alltjämt finns enstaka exemplar av LexicoNordica 7 med blank sista sida.

Vid ett möte i redaktionskommittén under den senaste NFL-konferensen på Färöarna fastslogs följande teman för LexicoNordica 10–12 (2003–2005):

- 2003: Ordbokskritik i Norden
- 2004: Nordiska bilingvala ordböcker (mellan nordiska och icke-nordiska språk)
- 2005: Elektroniska ordböcker i Norden

Därutöver har vi enats om att föreslå följande teman för de kommande åren:

- Lingvistikens betydelse för lexikografin
- Nordiska encyklopedier och lexikon
- Ordförbindelser i enspråkiga nordiska ordböcker
- Digitala ordböcker och databaser över nordiska språk
- Nordiska dialektordböcker
- Nordiska synonym- och antonymordböcker
- Den empiriska basen för nordiska ordböcker
- Historiska ordböcker i Norden
- Nordiska slangordböcker och andra ordböcker över substandardspråk
- Ordboksanvändning i Norden

Dessa temaförslag är på intet sätt slutgiltiga. Vi vill uppmana tidskriftens läsare att lämna förslag till andra teman och även förslag beträffande ordningsföljden för ovanstående teman.

Vi kan tillägga, att förberedelserna för nästa års symposium på Schæffergården, med temat "Språknormering i nordiska ordböcker", i skrivande stund är i full gång.

Till sist vill vi rikta ett stort tack till Nordiska språkrådet, i synnerhet Henrik Holmberg och Rikke Hauge, för finansiellt stöd och praktisk hjälp vid genomförandet av Schæffergårdssymposiet och i samband med publiceringen och distributionen av LexicoNordica 8. Ett särskilt tack vill vi också rikta till ledningen för Schæffergården som – liksom

tidigare år – gjorde det möjligt att genomföra symposiet om ordböcker mellan de nordiska språken till ett mycket förmånligt pris.

Litteratur

- Hansen, Zakaris S. 1997. Leksikografi i et lille sprogsamfund – fordele og ulemper. I: *LexicoNordica* 4, 31–39.
- Jacobsen, Birgitte 1997: OQAASIT i tid og rum. Historie og status. I: *LexicoNordica* 4, 41–64.
- Jacobsen, Jógvan í Lon 1997. Modersmålsordbogen som grundlag for andre ordbøger. I: *LexicoNordica* 4, 65–74.
- Jussila, Raimo 1997: Den finländska romanin och dess ordböcker. I: *LexicoNordica* 4, 75–81.
- Langgård, Per 1997. Ordbogersuaq, den store grønlandske ordbog, der ikke blev til noget – nogle etnopolitiske overvejelser. I: *LexicoNordica* 4, 83–100.